

У селекційному процесі слід також використовувати високопродуктивних овець з вовною 70 та 58 якості, що дозволить мати різноманітність цієї ознаки.

Подальша племінна робота повинна бути спрямована на селекцію овець з вовною у типі австралійської, для чого необхідно максимально використовувати об'єктивні методи оцінки вовнових властивостей.

УДК 338.436.33:636.4

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЕДЕННЯ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА

І.Т.КАЛІНІЧЕНКО - МСГІ, м.Миколаїв

Дефіцит продовольства, низька врожайність багатьох сільськогосподарських культур та продуктивність тваринництва і великі втрати продукції у процесі її виробництва, зберігання й переробки спонукають до всебічного аналізу та пошуку причин, що гальмують прогрес агропромислового комплексу. Особливо складною ланкою у сільському господарстві є виробництво м'яса.

Аналіз споживання його на душу населення свідчить, що в останні роки воно збільшилось лише на 600 - 700г у рік. Це надзвичайно мало. За рахунок інтенсивного розвитку всіх галузей тваринництва й особливо свинарства можливе значне збільшення обсягів м'яса. Тому не випадково в багатьох країнах розвинуеного тваринництва на частку свинини в загальному обсязі виробництва м'яса припадає 50-60% і більше. В Україні питома вага свинини в усіх категоріях господарств ледь перевищує 30%. Це в основному зумовлено низькою продуктивністю тварин на колгоспних та радгоспних свинофермах. Наприклад, у 1990р. в громадському секторі середньодобовий приріст молодняка на вирощуванні та відгодівлі становив 229г. Здавальних кондицій (114кг) цей молодняк досяг за 486 діб, або 16.2 міс., при витраті близько 10 корм. од. на 1кг приросту.

Слід зазначити, що чимало свинини виробляється великими спеціалізованими підприємствами. Але досягнутий рівень валового виробництва та економічних показників і в цих господарствах ще далеко не відповідає сучасним вимогам.

Серед основних факторів, що стримують інтенсифікацію галузі, насамперед, слід виділити недостатню розробку та застосування інтенсивних методів виробництва, недотримання техно-

логічної дисципліни, недостатнє використання економічних важелів господарського механізму. Крім того, потребують дальшого поліпшення існуючі й нові породи, типи, лінії та ефективні кроси свиней, пошук дешевих і багатих на протеїн місцевих кормів, їх раціональне використання, застосування енерго- та ресурсозберігаючих технологій племінного і товарного свинарства шляхом розробки й будівництва нових чи реконструкції існуючих ферм та приміщень. Велике значення повинно приділятися відбудові невеликих ферм, а також розробці та впровадженню в практику різних варіантів селянських господарств.

Інтенсифікація свинарства полягає в ефективнішому використанні основних засобів виробництва (кнурів та свиноматок), підвищенні їх продуктивності, поліпшенні відгодівельних та м'ясо-сальних якостей одержуваного приплоду, зниженні собівартості виробленої продукції.

Серед актуальних проблем науково-технічного прогресу в свинарстві, що ґрунтуються на фундаментальній прикладній науці та тісному зв'язку її з виробництвом, першочерговими є такі:

- підвищення генетичного потенціалу продуктивності свиней, яких розводять в Україні, та висока збереженість приплоду;
- ефективне використання цього потенціалу забезпеченням оптимальних умов годівлі відповідно до фізіологічних вимог організму свиней;
- розробка сучасних технологій у племінному й товарному свинарстві, що забезпечують тварин міцним здоров'ям, та максимальне проявлення продуктивності;
- поліпшення форм організації та стимулювання праці при різних варіантах власності в галузі.

На теперішній час один з основних факторів, який стримує збільшення виробництва свинини, є недостатня кількість кормів, низька їх якість та постійний дефіцит в раціонах протеїну, а наявні приміщення багатьох спеціалізованих по свинарству господарств, а також малих і середніх свиноферм не повною мірою відповідають оптимальним вимогам утримання різних виробничих груп свиней.

Для поліпшення роботи галузі свинарства, виведення її на світовий рівень, повного використання біологічних властивостей свиней для потреб людини необхідно докорінно поліпшити систему розведення й племінної роботи в свинарстві з чітким поєднанням племінних і товарних господарств, зміцнити кормову базу, та впровадити у виробництво найновіші технології і наукові досягнення.

Ноздрін М.Т., Карпусь М.М., Каравашенко В.Ф. та ін. (1991) вважають, що економічно вигідно проводити інтенсивну відгодівлю свиней і застосовувати норми годівлі, які розраховані на одержання максимально високих приростів. Проте не у всіх господарствах є в наявності високоякісні повноцінні корми для одержання приросту 750-800 г. Тому, залежно від можливостей господарства, використовують один з трьох варіантів норм для вирощування і відгодівлі свиней, розрахованих на одержання за весь період вирощування середньодобових приростів живої ваги нарівні 500 - 550, 600 - 650 і 750 – 800 г.

Кожний із варіантів поділяють на два періоди: вирощування живої маси від 40 до 70 кг і відгодівлі - від 71 до 120 кг.

При нормуванні годівлі відгодівельних свиней особливу увагу слід звернути на забезпеченість незамінними амінокислотами: лізіном та метіоніном + цистіном. У сухій речовині раціонів свиней на відгодівлі при живій масі від 40 до 70 кг лізину повинно бути 0.7-0.73%, метіоніну + цистіну - 0.42-0.44%; при живій масі від 71 до 120 кг - 0.6-0.65 і 0.36 – 0.40%.

При вирощуванні і відгодівлі свиней велике значення має нормування кальцію і фосфору. При груповому утриманні тварин у закритих приміщеннях необхідно забезпечувати вміст у раціонах кальцію при живій масі від 40 до 70 кг на рівні 0.84%, фосфору - 0.7%; при живій масі від 71 до 120 кг - 0.81 і 0,67%, що відповідає вмісту цих елементів у сухому кормі 0.70-0.72 і 0.58-0.60%.

Для підвищення ефективності ведення галузі свинарства на державному рівні необхідно у першу чергу вирішити такі три задачі:

- 1) за рахунок регулювання цін, податків та кредитів створити рівні економічні умови для виробництва як промислової так і сільськогосподарської продукції;
- 2) видати державне замовлення промисловим підприємствам для випуску необхідного технологічного обладнання, матеріальних ресурсів та хімічних засобів для АПК. На цій основі припинити закупку таких товарів за кордоном;
- 3) більш цілеспрямовано та послідовно проводити захист інтересів власного виробника. Імпорт та експорт сільськогосподарської продукції, продовольчих товарів, технічних засобів та технологій - повинен бути збалансований та взаємовигідний.

На галузевому рівні в свинарстві держави, області, господарства:

1. Впровадження інтенсивної технології утримання та годівлі свиней, яка включає в себе декілька, тісно пов'язаних між собою, напрямів:

а) забезпечення на протязі всього року свиней різних груп високоякісними кормами;

б) система розведення свиней повинна будуватися на основі гібридизації, яка дозволяє збільшити середньодобові прирости свиней на 12-15% та зменшити витрати кормів на 1кг приросту на 8-12% [1, с.8];

в) нормована годівля за збалансованими раціонами які включають до них 20-30 найважливіших елементів;

г) утримання свиней згідно зоотехнічних норм з урахуванням вентиляції повітря, освітлення, видалення гною. На літо - в табори, в зимових приміщеннях проводити ремонт та профілактику;

д) своєчасна реалізація свиней та готової продукції.

При інтенсивній технології виробництва свинини мінімальні параметри продуктивності свиней будуть наступні:

а/ вихід поросят на одну свиноматку - 16;

б/ середньодобовий приріст на відгодівлі - 400 г;

в/ затрати корму на 1 ц приросту не більше 6,5 ц корм. од. Середні показники: 20 поросят, 650 г та 4,5-5,0 ц корм. од.

Відхід поросят при цьому повинен складати 12%, на дорощуванні - 6, при відгодівлі – 2%. Більш вищий рівень цих показників вказує на поганий стан справ у свинарстві, а нижчий - на поганий облік.

2. Інтенсивна відгодівля свиней. Для цього використовують один з трьох варіантів норм вирощування і відгодівлі свиней:

1-й - середньодобовий приріст 500-550 г. Добовий раціон включає: ячмінь - 0,6кг, кукурудза - 0,5кг, пшениця - 0,4кг, горох - 0,4 кг, трав'яне борошно – 0,1 кг;

2-й - середньодобовий приріст 600-650г. Добовий раціон включає: ячмінь - 0,7кг, кукурудза - 0,6кг, пшениця - 0,4кг, горох - 0,4 кг, трав'яне борошно - 0,1 кг, відвіки - 0,5 кг;

3-й - середньодобовий приріст 750-800г. Добовий раціон включає: ячмінь - 0,7кг, кукурудза - 0,7кг, пшениця - 0,5 кг, горох - 0,4 кг, трав'яне борошно – 0,2кг, відвіки - 0,8 кг, макуха соняшникова - 0,2 кг.

За результатами проведених дослідів Миколаївського СГІ (кафедра годівлі та розведення сільськогосподарських тварин, І.Т.Калініченко) встановлено, що в ряді господарств Миколаївської області раціони свиней на відгодівлі складаються, в значній мірі, тільки з зернових кормів злакового походження. Так у КСП ім.Ольшанців Очаківського району добовий раціон свиней на відгодівлі включає 1,0 кг дерті пшеничної та 2,5 кг ячменю. За вмістом кормових одиниць такий раціон повинен забезпечувати приріст 600

г за добу. Але аналіз, який було проведено за допомогою ПЕОМ, вказує на те, що у раціоні дефіцит перетравного протеїну складав 13 г, сирого протеїну - 25 г, не вистачало кальцію, фосфору, міді, цинку та ін., зовсім відсутній вітамін Д.

Розбалансованість раціону та дефіцит вмісту поживних речовин, макро - та мікроелементів призводить до того, що господарство замість 600г середньодобового приросту одержує лише 237 г. Це подовжує строк відгодівлі у 2,5 рази.

3. Селекційна робота у сучасному свинарстві повинна вестися методами селекції, які значно підвищують інтенсивність селекційного процесу. Це система випробування племінних свиней, при якій оцінка кнурів за якістю потомства доповнена оцінкою за власною продуктивністю; проведення масової селекції за ознаками з високим коефіцієнтом успадкування; створення інтервалів між поколіннями; широке використання кнурів-поліпшувачів із застосуванням для цієї мети штучного осіменіння; використання принципу роздільної селекції за обмеженою кількістю господарсько-корисних ознак .

4. Ветеринарно-зоотехнічні заходи, які пов'язані з питаннями годівлі та утримання тварин, повинні доповнювати один одного. Практика свідчить, що у міру інтенсивного використання тварин спостерігається зростання захворювань, які пов'язані із порушенням обміну речовин, впливом стрес-факторів, недотриманням параметрів мікроклімату та правил годівлі. Благополуччя свинарських підприємств залежить від використання повноцінних раціонів, збалансованих за поживними речовинами і фізіологічно активними елементами. Якість кормів та їх використання за віковими групами - один з основних принципів у профілактиці шлунково-кишкових захворювань тварин.